

OPONENTSKÝ POSUDOK

na habilitačnú (monografickú) prácu **PhDr. Dominiky TEMIAKOVEJ, PhD.** s názvom
„Vzdelávanie žien v penitenciárnych podmienkach“ (2021)

Nitra: UKF. 115 s. ISBN 978-80-558-1713-2

Vedecko-výskumnú a publikačnú činnosť PhDr. Dominiky Temiakovej, PhD. veľmi dobre poznám nielen zo zaslaných materiálov k jej habilitačnému konaniu, ale najmä z niekoľkoročnej odbornej spolupráce s habilitantkou na poli edukačnej vedy, konkrétne andragogiky. V roku 2013 som bol oponentom jej písomnej práce (projektu) k dizertačnej skúške a v roku 2014 aj oponentom jej dizertačnej práce. Zároveň som posudzoval tri zo štyroch knižných prác, ktoré habilitantka doposiaľ vydala. Preto sa odvažujem konštatovať, že uchádzačka neustále odborne napredovala a postupom času sa podpísala aj pod vlastnú odbornú profiláciu s akcentom na profesijnú a sčasti aj sociálnu andragogiku.

Posudzovaná habilitačná práca charakteru vedeckej monografie PhDr. Dominiky Temiakovej, PhD. je svojím spôsobom pokračovaním jej prvej vedeckej monografie, rovnako mimoriadne hodnotnej a ojedinelej, ktorá je venovaná penitenciárnej a postpenitenciárnej edukácii dospelých. V súčasnej monografickej práci sa autorka zaoberá edukáciou špecifickej cieľovej skupiny sociálnej andragogiky, a to ženami vo výkone trestu odňatia slobody. I keď tak učinila aj samotná autorka, rád by som potvrdil, že ide o originálnu výskumnú oblasť v podmienkach slovenskej edukačnej vedy, resp. andragogiky, ktorá nie je takmer vôbec prebádaná.

Habilitačnú prácu tvoria štyri kapitoly, úvod, záver a zoznam literatúry. Jednotlivé (pod)kapitoly považujem za premyslené a tematicky vhodne prepojené.

Prvá kapitola nesie názov *Populácia odsúdených žien – komparačné analýzy*. Obsah kapitoly nielenže vhodne zapadá do kontextu celej vedeckej monografie, ale aj precízne približuje súčasný stav a prognózy vývoja ženskej kriminality (na komparatívnej báze), ktorej dôsledkom môže byť, okrem iného, odsúdenie žien za spáchané činy na trest odňatia slobody.

Druhá kapitola približuje teórie kriminality s akcentom na ženskú populáciu. Nielen samotné použité zdroje, ale aj obsah kapitoly naznačuje, že autorka si zvolila a priori sociologickú perspektívu výkladu zmieňovaných teórií. Sama to tiež potvrdzuje hneď v úvode svojej habilitačnej práce (str. 6). Nakoľko problematika teórií kriminality je veľmi citlivá na každé „navyššie pridané slovo“, ktoré dáva uvádzaným teóriám úplne iný význam, oceňujem, že sa habilitantka pridržala vecnej charakteristiky uvádzaných teórií podľa zmieňovaných autorov.

Tretia kapitola sa venuje podmienkam výkonu trestu odňatia slobody, charakteristikám odsúdených žien z rehabilitačnej, resocializačnej a edukačnej perspektívy, ako aj vzdelávaniu odsúdených na Slovensku. V podkapitole 3.2 s názvom *Sociálna rehabilitácia a vzdelávanie špecifických skupín odsúdených žien* sa autorka venuje odsúdeným ženám rôzneho veku, stavu, sexuálnej orientácie a i. V ostatnej podkapitole habilitantka približuje možnosti a podmienky vzdelávania žien vo výkone trestu odňatia slobody.

V štvrtej kapitole posudzovanej habilitačnej práce autorka ponúka výsledky svojho výskumu, ktorý realizovala v ženskom ústave na výkon trestu odňatia slobody. V úvode kapitoly (t. j. podkapitola 4.1) uvádza zameranie a úskalia tzv. väzenského výskumu v našich podmienkach. Projekt výskumu, s ktorým habilitantka vstupovala do neľahkého terénu, je koncipovaný v súlade s pravidlami metodológie edukačných vied. Habilitantka zisťovala vybrané charakteristiky respondentiek, ich vzdelávanie (vo vzťahu k rôznym premenným), zamestnávanie a hlavne motiváciu ku vzdelávaniu. Na str. 66 autorka uvádza „priemerný“ počet odsúdených žien, podľa môjho názoru ide o „absolútny“

počet. Niektoré výsledky z realizovaného výskumu autorka publikovala osobitne a vo svojej habilitačnej práci sa na ne okrajovo, avšak vhodne odvoláva. Vcelku si však dovoľím konštatovať, že kapitola je sýtená množstvom cenných dát, ktoré autorka detailne rozanalyzovala a navzájom adekvátne poprepájala.

Oceňujem aj množstvo relevantných zdrojov, ktoré autorka pri tvorbe svojej publikácie využívala. K predloženej habilitačnej práci nemám zásadnejšie pripomienky, nakoľko som ju posudzoval ešte pred jej vydaním a moje pripomienky k pôvodnému rukopisu vedeckej monografie autorka zväčša rešpektovala. Miestami sa však žiadalo precíznejšie pracovať s použitými prameňmi. Niektoré v texte citované zdroje (str. 23: Hirschi, 1969; str. 35: Pekinské pravidlá, 1985; str. 84: Reformný zámer. Komplexné zvýšenie kvality procesov v podmienkach Zboru väzenskej a justičnej stráže, 2017; str. 85: Španková, Grenčíková, 2012) vypadli zo zoznamu literatúry (alebo boli nesprávne rozlíšené primárne a sekundárne zdroje), čo je potrebné uviesť na pravú mieru. Jazyková úprava predkladanej publikácie je slabšia, aj v zozname literatúry badám určité nedostatky. Prosím habilitantku zaujať stanovisko k protokolu originality svojej práce.

Otázky/úlohy k obhajobe a do diskusie

1. Autorka sa odvoláva na zistenia z výskumov (80-te roky) o prostitúcii, ktoré ju prosím na obhajobe konkretizovať (str. 19).
2. Na str. 25 sa habilitantka zmieňuje o zločinnosti z perspektívy etiketizačnej teórie. Stotožňujete sa s názorom D. Orr (2018), ktorý uvádzate v prvom odseku?
3. Vzťah medzi procesom učenia sa/vzdelávania a vekom, príp. dosiahnutým stupňom vzdelania je bežne koncipovanou výskumnou oblasťou. Zaujímalo by ma však, na základe čoho ste koncipovali cieľ – skúmať vzťah medzi hodnotením náročnosti procesu učenia sa u odsúdených žien a dĺžkou ich trestu odňatia slobody (VO/VC 12).
4. Na základe čoho, resp. koho ste definovali tematické oblasti, slúžiace na mapovanie vzdelávacích preferencií odsúdených žien (str. 63 a 92)?
5. Prosím, podložte tvrdenie, že „cieľ kultivovania a celkového rozvoja osobnosti je u tejto skupiny respondentov potláčaný do úzadia“ (str. 76).

Záverečné zhodnotenie

Vcelku možno konštatovať, že predložená habilitačná (monografická) práca **PhDr. Dominiky Temiakovej, PhD.** s názvom „**Vzdelávanie žien v penitenciárnych podmienkach**“ je spracovaná na vysokej odbornej úrovni. Predloženú habilitačnú prácu navrhujem prijať k obhajobe a po jej úspešnom obhájení **odporúčam habilitantke** v zmysle *Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách* v znení neskorších predpisov a *Vyhlášky č. 246/2019 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor udeliť vedecko-pedagogický titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania Pedagogika*.

V Nitre dňa 28. septembra 2021

prof. PaedDr. Ctibor Határ, PhD.
oponent